

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО**

Тел. 032/320-710, Факс. 032/320-712, e-mail: ovcar@yu1.net psscacak@psss.rs

Број 9

Датум и место издавања: 15.09.2013. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

СЕПТЕМБАР

2013.

САДРЖАЈ:

- 1. Управни одбор и Надзорни одбор - Дипл.инг Снежана Драгићевић-Филиповић**
- 2. Оснивачка правила у задругама - Дипл.инг Мирослав Јаћимовић**
- 3. Скупштина као орган задруге - Дипл.инг Љиљана Ђурчић**
- 4. Задругарство у воћарству - Мр Бранко Танасковић**
- 5. Основна обележја и циљ задруга - Дипл. инг. Борко Ивановић**
- 6. Искуства неких Европских земаља у задругарству- Дипл. инг Милан Дамљановић**
- 7. Историја задругарства - Дипл.инг Весна Нишавић Вељковић**
- 8. Значај израде маркетинг плана за пословање задруге - Дипл.инг Радован Шеварлић**

Управни одбор

Управни одбор се састоји од најмање 5 чланова и бирају се из реда задругара. Ако у задрузи има више од 50 запослених који нису задругари један члан управног одбора бира се из реда запослених. Уколико има мање од 20 чланова задруге не мора се образовати управни одбор.

Управни одбор има задатак да спроводи пословну политику задруге, разматра и предлаже скупштини задруге усвајања годишњег обрачуна, усваја периодични обрачун, припрема предлоге одлука за скупштину задруге и извршава одуке скуоштине, припрема извештаје о пословању, билансу успеха и спровођењу пословне политике, предлаже расподелу добити, односно вишка прихода над расходима и начин покривања губитка. Осим тога управни одбор доноси инвестиционе одлуке са оснивачким актом и задружним правилима, доноси пословник о раду и обавља друге послове одређене савезним законом, уговором о оснивању и задружним правилима.

Управни одбор може одлучивати ако седници присуствује више од половине чланова. Управни одбор доноси одлуке већином гласова присутних чланова, ако задружним правилима није предвиђена друга квалификована већина. Сазивање седнице, начин рада и друга питања која се односе на рад и одлучивање управног одбора уређују се задружним правилима.

Председник и чланови управног одбора одговарају солидарно за штету коју својом одлуком проузрокују ако је та одлука донесена грубом непажњом или са намером да се штета проузрокује. Лица која су била против доношења одлуке и ако су издвојила своје мишљење у записник не сnose одговорност.

Текст је преузет из Закона о задругарству

Дипл.инг Снежана Драгићевић-Филиповић

Назорни одбор

Назорни одбор састоји се од најмање три члана и бира се из реда задругара.

Назорни одбор врши надзор над законитошћу рада управног одбора и директора, прегледа периодичне и годишње обрачуна и утврђује да ли су сачињени у складу са прописима, утврђује да ли су пословне књиге и документа задруге воде уредно и у складу са прописима а може их дати на вештачење, прегледа извештаје који се подносе скупштини о пословању и о билансима задруге, разматра извештаје ревизора и предлаже мере отклањања уочених неправилности, прегледа предлоге о расподели добити, односно вишка прихода над расходима

Обавештава скупштину задруге а по потреби и управни одбор и директора задруге и резултатима надзора. Подноси скупштини задруге годишњи извештај о свом раду, доноси пословник о свом раду и обавља друге послове одређене овим законом и задружним правилима.

Управни одбор и директор задруге дужни су да надзорном одбору дају обавештења о пословању задруге.

Назорни одбор може одлучивати ако седници присуствује две трећине чланова. Надзорни одбор доноси одлуке већином гласова присутних чланова ако задружним правилима није другачије предвиђено.

Текст је преузет из Закона о задругарству

Дипл.инг Снежана Драгићевић-Филиповић

Оснивачка правила у задругама

Уговор, односно одлука о оснивању задруге садржи одредбе о фирми и седишту задруге, називу и седишту оснивача, износу средстава потребних за оснивање задруге, правима и обавезама оснивача и другим питањима значајним за оснивање задруге као и задружна правила.

Задружна правила доносе се на оснивачкој скупштини већином гласова оснивача.

На оснивачкој скупштини врши се избор првих органа задруге, осим ако оснивачи задруге не одлуче да избор органа задруге обаве у одређеном року, а најдоцније у року од 30 дана од дана одржавања оснивачке скупштине.

Задружна правила садрже одредбе о:

- 1) фирми и седишту задруге;
- 2) делатности задруге;
- 3) статусним променама и престанку задруге;
- 4) заступању и представљању задруге;
- 5) условима и начину стицања статуса задругара;
- 6) условима и начину престанка статуса задругара;
- 7) облику и износу удела које уписују задругари и року уплате удела;
- 8) начину и року уплате, односно уношења средстава оснивача и року за враћање

средстава оснивача за задруге које се оснивају и послују без удела;

9) одговорности задругара за обавезе задруге;

10) осталим правима и обавезама задругара;

11) расподели добити, односно вишка прихода над расходима и покривању губитака, односно мањака у пословању;

12) делу добити, односно вишка прихода над расходима који се распоређује у обавезни резервни фонд;

13) избору, опозиву и делокругу органа задруге;

14) начину одлучивања скупштине задруге, избору, опозиву и правима и обавезампредставника задругара, ако скупштину чине представници задругара;

15) повраћају удела;

16) задружној књизи;

17) задружној ревизији;

18) обавештавању задругара и пословној тајни;

Диплинг Мирослав Јаћимовић

Скупштина као орган задруге

Скупштина је највиши орган управљања задругом. Она се одржава након предаје завршног рачуна и то је годишња скупштина, а правилима задруге може се предвидети и одржавање ванредне скупштине.

Задругом управљају задругари. У управљању задругом задругари имају једнако право гласа (један задругар један глас). Органи задруге су: скупштина, управни одбор, надзорни одбор и директор задруге. Председник и чланови управног одбора, директор задруге, председник и

чланови надзорног одбора бирају се на време одређено задружним правилима, које не може бити дуже од пет година, уз могућност поновног избора.

Скупштину задруге чине сви задругари. Скупштина задруге:

- доноси задружна правила,

- утврђује пословну политику задруге,

- одлучују о статусним променама и престанку задруге,

- одлучује о оснивању предузећа и других облика организовања,

- усваја годишњи обрачун и извештаје о пословању,

-доноси програме и планове развоја;
-одлучује о расподели добити;
-бира и опозива председника и чланове управног одбора и председника и чланове надзорног одбора;
-бира и разрешава директора задруге;
-доноси пословник о свом раду;
-одлучује о другим питањима утврђеним законом, уговором о оснивању и задружним правилима.

Уколико задруга броји више од сто задругара, може се одредити задружним правима да се послови из делокруга Узето из Закона о задругарству.

Скупштине задруге пренесу на скупштину председника задруге. Време на које се бирају представници задруге не може бити дуже од пет година. Скупштина задруге се одржава најмање једном годишње.

Скупштина одлучује већином гласова укупног броја својих чланова о доношењу задружних правила, статусним променама и престанку задруге, расподели добити, избору и опозиву председника и чланова управног одбора и чланова надзорног одбора и разрешењу задруге.

Диплинг Љиљана Ћурчић

Задругарство у воћарству

Задруга (у развијеним земљама света) представља уобичајену организациону форму у више великих привредних, трговинских и услужних сектора. То је добровољно удружење које има за главни циљ ПРОМОВИСАЊЕ ЕКОНОМСКИХ ИНТЕРЕСА својих чланова путем њиховог учешћа у делатности као купаца или испоручилаца својих производа или услуга. Данас у свету преко 800 милиона задругара организовано је у више од 750 хиљада задруга. Једне од најразвијенијих раде у Норвешкој и модели су функционисања добре пољопривредне праксе за већину земаља у развоју.

Према Закону о задругама Републике Србије, земљорадничку задругу може оснивати најмање десет земљорадника и других физичких лица, који имају у својини или по другом основу користе земљиште, објекте, или средства за рад у пољопривреди.

Заједничком стратегијом у производњи воћа, већим и значајнијим амбицијама у пласману, уз научну и практичну логистику Института за воћарство и виноградарство у Чачку, било је основано удружење грађана- „Чачанска јабука“. Ова организација 2006. године реорганизована је у Земљорадничку задругу „Чачанска јабука“, чија је основна

делатност производња, складиштење (чување у условима УЛО режима) и пласман плодова јабуке-приоритетно, али и другог воћа (крушка, шљива, трешња, бресква и сл). Тренутно задруга броји 23 члана.

Поред дистрибуције воћа од својих чланова, задруга се бави и услужном делатношћу (складиштењем и пласманом воћа од других произвођача).

Учесник је у више стратешких пројеката (а за последњи „Маркетинг и увођење ISO стандарда у производњи и пласману воћа“ одобрена су средства у оквиру Конкурса за СТАР пројекте).

Са око 2000 хектара под засадима јабуке, чачански крај је трећи по производњи овог воћа у Србији. Ово је подстакло чланове „Чачанске јабуке“ 2006. године на изградњу најсавременије УЛО хладњаче, капацитета 1200 тона, на имању Института за воћарство-Чачак у Доњој Трепчи. Вредност инвестиције од 1 милион евра поднели су највећим делом сами произвођачи-учесници пројекта, задругари.

Задруга Чачанска јабука за изградњу хладњаче је добила: 35 милиона динара помоћ од Републике Србије; 7,5 милиона динара помоћ тадашње Општине Чачак; док су 700.000 ЕУР удружена средства

тим кренуло се у привођење за УЛО намену објекта, који данас и ради као УЛО хладњача Чачанска јабука.

Идеја подухвата, који је тек 2010. године остварен, је да произвођачи у току године (март и април када нема свежих плодова) могу да пласирају јабуку „као са гране убрану“. Осим тога, поштрени су и критеријуми купаца којима се јабука извози (акценат ја за купце на руском тржишту). Процена је да је учешће у извозу јабука на руско тржиште око 2000 тона плодова.

„Чачанска јабука“ - једна је од чланица Асоцијације осам удружења воћара у Србији под називом *Фрут ленд*, из 5 градова: Суботице, Смедерева, Тополе, Чачка и Ариља.

Сарадња Удружења „Чачанска јабука“ са ПССС огледа се у најзначајнијим аспектима:

- Избор савремених система гајења и технологија производње воћа (јабуке, крушке, шљиве, трешње, брескве, кајсије и других);
- Избор сортимената (према могућностима гајења и тржишних потреба);
- Одабир адекватних подлога према земљишним условима, примени агротехничких мера и изменљивости сортимената);
- Значај и услуге системске контроле плодности земљишта, могућности добијања кречног

произвођача у Задрузи. Хладњача је из материјала, уз субвенције Министарства пољопривреде);

- Консалтинг и логистичка подршка при добијању субвенција и кредитних средстава на основу Уредби Министарства пољопривреде;
- Извођење различитих едукативних програма (предавања из области воћарства, информације у Служби или путем телефона, Е-маил-а, као и штампаним материјалом: билтени, стручни часописи, ЦД-и и сл.), праћењем стручне литературе и друге активности;
- Извођењем практичних радионица за чланове удружења;
- Помоћ при набавци дефицитарног садног материјала од овлашћених произвођача;
- Едукација на контроли и здравственој исправности плодова, уз поштовање еколошких критеријума и међународних стандарда у производњи и преради хране.
- Подизање пољопривредне производње на „виши ниво“, уз приоритет интересима примарних произвођача, усаглашавање са тржишним, као и потребама самих потрошача, али са очувањем важећих здравствених и еколошких стандарда (како производа тако и екосистема) основни је постулат симбиозе саветодаваца ПССС Чачак и чланова овог Удружења.

Мр Бранко Танасковић

Т

**а
н
а**

Основна обележја и циљ задруга

- Задруга је у власништву, и њом управљају они који имају заједнички пословни однос, и на тај начин имају директну корист од делатности којом се баве.
- Задруга уноси повезаност између власника и корисника удружења, и даје за то кориснику добар преглед и контролу делатности. Задруга нема слободно обрачунате власничке уделе, и они се могу продати.
- Такође, за задругу су економске активности и економски резултати врло важни. Али, главни циљ није остваривање капиталне добити, већ задовољавање интереса задругара за продају њихових производа, и задовољавање њихових потреба у снабдевању репроматеријалом и пружање других услуга.
- Задруга је свакако отворено и слободно чланско удружење. Жели се рећи да сви који могу имати интереса у делатности, могу бити чланови. Али нико се не може присиљавати на чланство, или приморавати да буде члан дуже него што то жели. Задружни закон оставља могућност привременог чланства у задрузи, толико дуго колика је стварна потребна за то.
- Карактеристика задруге је демократско управљање. На годишњој скупштини, као највишем органу задруге, доноси се одлука која полази од принципа да један члан има један глас. Правилима се може регулисати да задругари могу

- имати више гласова, међутим, само ако се гласови расподељују на
- чланове према њиховом оствареном промету у задрузи, а не према њиховом у чешћу у капиталу.

Задруга ће имати као главни циљ остваривање економских интереса својих чланова.

Економски интерес може бити да неко повећа приход кроз заједнички остварени приход од робе и услуга, али уштеди на трошковима код заједничке куповине.

Како физичка лица остварују своје економске интересе кроз задругу, такође могу и правна лица, предузећа, организације или друга удружења ићи заједно у оснивање једне задруге и тако редуковати трошкове, или повећати приход.

Захтев за економску добит као главни циљ, не треба тумачити строго. Намера је да се ограничи тумачење да задруга није и у такозваним непрофитабилним удружењима.

Најмањи услов је да чланови имају економску корист од удруживања, то може бити роба, услуга или новац.

*Коришћена литература „
Приручник о етаблирању задруга“*

Дип.инг. Борко Ивановић

Искуства неких Европских земаља у задругарству

У оквиру пројекта „ Примена водене паре за дезинфекцију земљишта“ пре неколико година, имао сам прилику да на студијском путовању широм Италије посетим низ кооператива то јест удружења пољопривредника типа некадашњих наших задруга и да у разговору како са произвођачима тако и са члановима менаџмента добијем врло интересантне информације у које у почетку ни сам нисам веровао.

Већи број саговорника, нарочито из северне Италије и делова ближих некадашњој Југославији то јест тамо где су могли пратити наш ТВ програм тврдили су како су се крајем шездесетих и почетком седамдесетих дивили успесима наше пољопривреде, задругарства и организације пољопривредне производње.

У то време италијански сељак је био врло сиромашан, неорганизован и препуштен на милост и немилост мешетара, накупаца и латифундиста. Нов трактор на селу је био права реткост а виногради и воћњаци су врло често обрађивани уз помоћ коња и волова.

Пољопривредни производи су откупљивани у безцење а нарочито грожђе, непосредно уочи првих мразева. На малом поседу од просечно свега 1,7 ха произвођачи су доведени до просјачког штапа и били приморани да се удруже и тако одрже своју егзистенцију. Узор су имали у непосредној близини а најбоља

школа су биле емисије за пољопривреду бивше Југославије.

Од тада до данас много тога се променило за свега 30 – 40 година. Италијанске кооперативе имају и по четири хиљаде чланова, најмодерније прерађивачке капацитете, изизетну подршку банака за коришћење најповољнијих кредитних линија, сигуран пласман и осигуране инвестиције.

Комплетан менаџмент је у власништву задругара и ради за фиксну плату док се на крају године деле дивиденде и сви кооперанти тј. задругари деле и добро и лоше у зависности од свог удела у производњи и не дозволивши да било ко ужива у плодовима њиховог рада.

Овако организоване групације пољопривредних произвођача имају неупоредиво већи утицај на тржиште и у стању су да успешно штите своје интересе. За разлику од Италијана ми смо уништили оно што је било можда најуспешније у бившој држави – пољопривредно задругарство.

Сада видимо да морамо обновити оно што смо срушили, свесни да је веома често много теже поново подићи један релативно успешан систем са свим његовим врлинама и манама .

Дип.инг Милан Дамљановић

Историја задругарства

Први облици удруживања појавили су се у Енглеској крајем 18. и 19. веку у време индустријске револуције. Селидбом са својих фарми у градове, људи су морали да се снабдевају у продавницама, јер више нису могли сами да производе храну, при чему су имали веома мало контроле над

избором и квалитетом хране. У многим компанијама, радници су добијали кредит који су могли да користе само у продавницама компаније, или су куповали производе лошег квалитета које су власници продавница набављали како би имали што већу зараду. Због тога су групе

људи почели да удружују свој новац за куповину намирница. Куповали су робу на велико, а затим је делили између себе, чиме су остваривали уштеду у новцу, а добијали квалитетније производе. Прве задруге у Европи настале су у Великој Британији и Француској у 19. веку. Постоје подаци да је једна од првих задруга основана у Абердину 1498 године, а до 1830 године било је основано неколико стотина задруга. У почетку, неке задруге су биле веома успешне, мада већина задруга које су основане почетком 19 века нису успеле да се одрже до 1840 године док неке као Lochurst Lane удружење које је основано 1832 године постоји и ради и данас.

Оцем задругарства сматра се Роберт Овен, велшанин који је своје богатство стекао трговином памука. Веровао је да радници треба да се налазе у добром животном и радном окружењу и да треба да едукују себе и своју децу. Имао је идеју да формира „задругарска села“, где би се радници извукли из сиромаштва производећи сопствену храну и одећу и где би владала самоуправа, где са њима нико не би управљао. Покушао је да створи такве заједнице у Шкотској (Orbiston) и у САД (Indiana-New Harmony) али су обе заједнице пропале. Његове идеје прихватио је Др. Вилијам Кинг и учинио их практичним и примењивим. Кинг је саветовао народ да формирају „друштво унутар друштва“, да започну са формирањем продавница како би храну и остале потребштине куповали у сопственим продавницама. Године 1843, радници текстилне фабрике Rochdale, (Енглеска) су ступили у штрајк. Када је штрајк пропао, радници су почели да траже друге начине да побољшају услове живота. Сматрали су да им је потребна своја продавница која би била алтернатива за компанијину продавницу. Двадесет осам људи је основало Рокдејл Правично Пионирско Друштво (Rochdale Equitable Pioneers Society) и децембра 1844. године отварају своју прву продавницу која је била оскудно снабдевена, само неколико

артикала - шећер, путер, уље и неколико свећа да би за само 3 месеца проширила асортиман на чај и дуван, а убрзо постала позната по квалитету и свежини робе. Рокдејл пионири нису били прва група која је покушала формирање задруга, али су били први којима је задруга успела и опстала. Да би избегли грешке предходника они су формирали и листу принципа који регулишу њихову организацију. То је био основ за оно што се сада назива задружним принципима. Рокдајл се још увек сматра колевком модерног задругарства. Задруге су данас широко распрострањене.

У свету има око 800 милиона задругара и више од 100 милиона запослених преко задруга. Као пример највеће и најуспешније задруге може се узети Мондрагон корпорација (Mondragon Cooperative Corporation) у Баскији – Шпанији. Задругарство у свету је старо преко 100 година. И у Србији је формирање задруга почело када и у свету. Прва задруга у Србији основана је 1894. године у Вранову у близини Београда. Наредне године основан је Савез српских земљорадничких задруга који је исте године, у Лондону, заједно са још десетак националних задружних савеза, био један од оснивача Међународног задружног савеза (International cooperatives Alliance - ICA).

Задругарство у Србији је имало успона и падова зависно од економских и политичких прилика које су деловале у оквиру рада задруга. Земљорадничке задруге су имале позитиван утицај на развој пољопривреде и побољшање услова живота на селу. Запостављање задругарства и заустављање његовог развоја има за последицу погоршање економског положаја сељака и села.

Диплинг Весна Нишавић Вељковић

Значај израде маркетинг плана за пословање задруге

Маркетиншки план представља детаљан опис активности које ће задруга обављати у дефинисаном периоду, са детаљним описом циља и стратегије (временске одређице, пројектоване трошкове и очекиване резултате. Изради маркетинг плана предходе активности истраживање тржишта и купаца. Ефективан маркетинг план мора да испуњава 4 услова:

- да буде прилагођен потребама муштерија;
- да креира одређену конкурентску предност;
- да његови елементи буду добро комбиновани;
- да буде усклађен са расположивим ресурсима фирме.

Основни елементи маркетинг микса су:

- производ
- цене
- промоција
- дистрибуција

За успешно пословање задруге, као и сваког другог привредног субјекта, неопходна је припрема пословног/бизнис плана који обавезно садржи и маркетинг план. С обзиром на велики значај маркетинга у свим типовима задруга, неопходно је да одговорни менаџер прво истражи тржиште, или то чини специјализована маркетинг агенција. Маркетинг план задруге садржи све кораке које менаџери и други запослени кадрови у задрузи у одређеном периоду

треба да реализују. Израдом маркетинг плана у задрузи дефинишу се:

- сви послови истраживања тржишта (локалног и регионалног)
- маркетинг циљеви задруге које треба да реализује одговорни менаџер и сваки радник задруге који је на било који начин укључен у маркетинг активности
- успостављање контролних механизма и показатеља успешности пословања задруге
- маркетинг стратегија задруге

Неке од могућих маркетинг стратегија у задругама су:

- стратегија присвајања нових купаца
- стратегија стварања производа и услуга високог квалитета
- стратегија ниских цена-тржишни наступ са великом количином производа (економија обима)
- стратегија имитације производа конкурентских задруга и понуда тржишту производа истог или сличног квалитета и својстава
- стратегија увођења нових производа, или побољшање квалитета већ постојећих производа.

Диплинг Радован Шеварлић